

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 31
január 2021
cena 1 euro

1

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Kam smeruje Ústav pamäti národa

NÁŠ ROZHOVOR

Patrí do generácie mladých historikov. Narodil sa v roku 1976, magisterské štúdium archívniectva a histórie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave začal študovať a ukončil po tzv. nežnej revolúcii. Doktorandské štúdium v odbore slovenskej dejiny absolvoval v Historickom ústave SAV. Habilitoval na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity. V rokoch 2007-2013 zastával funkciu predsedu správnej rady Ústavu pamäti národa (ÚPN). Zaoberá sa dejinami Slovenska v 20. storočí, predovšetkým vzťahmi štátnej moci s cirkvami a náboženskými spoločnosťami a proticirkevnými perzekúciami. Je členom redakčnej rady **Sveďectva**, doc. Mgr. **IVAN A. PETRANSKÝ, PhD.**

● O histórii sa hovorí, že je slúžkou režimu. Vedeli ste o tom,

Ivan A. Petranský ako predseda Správnej rady ÚPN.

Foto Pavel Kastl

keď ste sa rozhodli študovať tento vedný odbor?

Keby som sa narodil o desať rokov skôr, pre históriu by som sa pravdepodobne nerozhodol, a to práve kvôli tomu, čo spomínate. V čase môjho stredoškolského štúdia sa však historická veda práve vymaňovala zo svojho nedôstojného posta-

venia a bolo možné slobodne skúmať dovtedy tabuizované či skresľované témy. To podnietilo aj mňa k hlbšiemu záujmu o dejiny.

● **Narodili ste sa v Nitre. Ovplyvnilo toto mesto vaše nazeranie na históriu?**

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda Pavka Morozov večne živý	2
Ján Košíar Novoročný pozdrav	3

Eva Zelenayová Reštart alebo reset spoločnosti	3
Eva Zelenayová Kapustníca	4

Opustil nás celoživotný podpredseda	5
Martin Lacko Jubileum vdp. Ignáca Juruša	6

Rafael Rafaj Nie každý väzeň dostane 1989 eur	7
Margita Zimanová List prezidentke Zuzane Čaputovej	8

ročník 31 • január 2021

Pavka Morozov večne živý

Novoročný úvodník som pôvodne chcel taký pokojný, hoci aj o niektorých nadčasových hodnotách alebo aspoň o knihách, ktoré sa zamyšľajú nad vážnymi vecami... Napríklad pod stromček som dostal skvelú knihu rozhovorov dvoch argentínskych spisovateľských matadorov, Sábata a Borgesa, kde hneď na začiatku uvažujú o tom, načo vlastne vychádzajú noviny, robené pre zabudnutie, a ktoré oni k svojmu literárnemu a duchovnému rastu vôbec nepotrebovali. Či by nestačili jedny noviny do roka, prípadne tak jedny za storočie...

Žiaľ, práve novinami sa musím v tomto úvodníku zaoberať, presnejšie internetovým portálom „aktuality.sk“. Navyše, veľmi neserióznym. Keď sme ich ešte 13. mája 2020 žiadali o uverejnenie odpovede na manipulácie a nepravdy, ktoré o nás popísali, ani sa neunúvali. Po krátkej prestávke, v novembri minulého roka, opäť na nás zaútočili. Títo naši liberálni humanisti zapálené bojujú za blaho celého ľudstva, od antidiskriminácie až po zachovanie brazílskych pralesov, ale zachovanie slobody slova na Slovensku týchto svetoobčanov vôbec netrápi. Naopak, tvrdo proti nemu bojujú. Nám je jasné, že naše konzervatívno-kresťanské hodnoty sú v mnohom protikladné liberálnym. Nech sa teda tomu venujú vo svojich článkoch. Nech diskutujú koľko chcú, my sme sa nikdy žiadnej diskusii nevyhýbali. Tu treba podotknúť len toľko, že aj keď sa občas siahne vedľa – veď kto je dokonalý? – tak so vzácnym darom a dobrom, ktoré predstavuje sloboda slova, to nesmie nijako kolidovať. Ani ho nesmie spochybniť. No diskusia nech zostane medzi nami. Niečo ako férovka medzi chlapmi.

Udávajú nás politikom

Ale denuncianti medzi čestných chlapov nikdy nepatrili. Pretože naši mladí stachanovci liberálneho pokroku na to idú ináč. Zákerným udavačstvom v štýle Pavku Morozova, ktorý udal aj vlastných rodičov. Čo je už medzi novinármi útočiacim slovom, doslova perverzné. A tak sa vybrali za celou plejádou politikov. A to ani nie tak preto, aby žalovali, ale aby našu organizáciu zničili, zniesli zo sveta. Pretože potomkovia bolševikov nič iné ani nevedia, iba súperu, ktorý nezdíela ich jediný a jednotný svetónázor, vyhladiť. Tu treba zdôrazniť, že útok proti slobode slova je aj útokom proti Ústave SR, čo najmä politickí väzni považujú za ťažký zločin. Trochu nemilo ma prekvapil miestami submisívny postoj niektorých politikov. Už som len čakal, kedy našim úderníkom prisľúbia, že nás opäť pošlú do Jáchymova. To sa ich tak boja? A prečo? Okrem nám tak známeho kádovania nechýbalo ani ďalšie staré komunistické dedičstvo – vofakedy sa hlásalo, že všetky peniaze nám dáva strana, teraz sú to zase peniaze od „štátu“. Nie vážení, to nie sú peniaze „štátu“, on len prerozde-

ľuje to, čo sme MY zarobili, všetci platcovia daní. Sú to teda peniaze, na ktoré aj my máme nárok. V demokracii nie je rozdiel v právach pre vládcov a ovládaných. Takže rozdeliť sa majú podľa platných zákonov. V zákone č. 526/2010 Z. z. sa hovorí, že účastníci protikomunistického odboja majú právo na zabezpečenie základných podmienok pre činnosť svojho občianskeho združenia.

Už nás pomaly prestáva baviť stále opakovať, aké morálne zásluhy majú politickí väzni na demokracii, keďže to už vyzeralo ako komunikácia s hluchými. Smutným vysvedčením posledných vlád je, že naša organizácia už dlhoročne živorí na hranici prežitia, čo všetci naši členovia až príliš dobre vedia.

Protikomunistické heslá nestačia

Od novej garnitúry, ktorá sa dostala k moci tvrdými útokmi na bolševikov, navyše ich slovník, ale aj návrhy zákonov sa len tak hmýria protikomunistickými heslami a „odkazom 17. novembra“, sme očakávali, že konečne dostaneme dotáciu na trochu dôstojnejšie prežitie ako to bolo doteraz, že konečne zalátame aspoň tie najväčšie diery. No funkcionári, vyplašení týmito stachanovcami pokroku sa nám odrazu dokonca začali vyhrážať, že túto dotáciu chcú znížiť, čo by nás existenčne zruinovalo. Toto má byť nejaký nový druh boja proti komunizmu? Je to naopak brutálny útok na ľudskú dôstojnosť politických väzňov, ktorí po prežití pekla na zemi našli útočisko vo vlastnej organizácii. A celoeurópsky škandál. Na pravidelných rokovaniach celoeurópskej organizácie politických väzňov INTERASSO sa s takými problémami nestretávame už ani pri albánskej delegácii.

Vrátim sa ešte raz k „aktualitám.sk“ z 30. novembra 2020. Nie, nejdem podrobne rozoberať smiešnosť a nízkosť ich insinuácii. No jednu vec predsa len vyberiem, kde, ako sa ľudovo vraví, si sami šliapu na jazyk. To, keď ako veľkú nehoráznosť cítujú vetu „že jediný rozdiel medzi komunizmom a tzv. liberalizmom je ten, že komunisti nastolili teror od začiatku, tu teror príde neskôr, ale neodvratiteľne“. My, čo sme komunizmus zažili na vlastnej koži, dobre vieme čím začínal a čo bolo preň najdôležitejšie: rušenie novín, prevzatie médií, ich glajchšaltovanie a širokospektrálne potlačanie slobody slova. Teda to, čo teraz oni sami rozbiehajú. Popravdy prišli až potom, keď ste sa už v nijakých novinách nemohli dočítať, že možno ten komunizmus nie je až taká úžasná nádej pre ľudstvo...

Útok na slobodu slova je začiatok každej totality. My sme si naivne mysleli, že vydávať útok na slobodu slova ako boj za pokrok a demokraciu dokázali iba komunisti. No ako vidíme, ešte stále platí ich staré heslo: „vstanú noví bojovníci“.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petránský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO • **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Novoročný pozdrav

Milí politickí väzni, priatelia, sympatizanti! Začíname tretiu dekádu tretieho kresťanského tisícročia a idú na nás iste neľahké časy. Koronová kríza pre človeka bez viery v Boha musí byť naozaj strašná. My našťastie vieme, že smrť je bránou do večnosti, a že napriek všetkým negatívnym javom a nešťastným udalostiam v celom svete, nielen u nás, do nového roku 2021 musíme hľadiť s optimizmom a nádejou, že nad týmto všetkým je Pán Boh, ktorý má v rukách naše osudy. On kráča s nami a neprestáva robiť veľké veci.

Svetská moc si dnes uzurpuje právo dovoliť či nedovoliť slávenie bohoslužieb, kde medzi ľudí skrze kňazov prichádza naozaj živý Ježiš Kristus, Boží Syn. Nie je známe, žeby takéto zákazy jestvovali počas minulých morových epidémií, ako nie je známy ani fakt, že niekto sa nakazil v kostole napr. podaním Tela Kristovho do úst. Priam provokatívny bol zarúškovaný Ukrižovaný Kristus v Kapucínskom kostole v Bratislave. To naozaj nepustíme Božieho Syna medzi nás

bez modrého certifikátu? Či ho dáme pre istotu zaočkovať? Kde sme stratili vieru otcov, že Ježiš Kristus je naozaj ŽIVOT a že je silnejší ako všetky vírusy: minulé, terajšie i budúce? Žiaľ, máme tu u mnohých stav človeka, ktorý uveril pokušeniu hada v raji: „Budete ako Boh!“ (Gn 3, 5) Ostáva to však len pokušenie. Človek tento stav nikdy nedosiahne, a náš život je vždy na tej neviditeľnej, ale reálnej Božej sile závislý. Od prvého plaču až po posledný výdych.

Prvý január je aj dňom obnovenia slovenskej štátnosti. Dnes sa už nemôžeme vyhovárať na Prahu. Žiaľ, v parlamente dnes sedia ľudia, ktorí tento štát určite nechceli, lebo ináč by neboli odhlasovali štátny sviatok 28. októbra. Kým nebude možné sine ira et studio hovoriť o 6. októbri, 14. marci, 18. apríli a 29. auguste, naša sloboda bude mať stále tú marxistickú pachuť poznanej nevyhnutnosti.

Spolu s vami dúfam, že Boh v roku 2021 nám dopraje časy pokoja, lásky a dobrého zdravia.

ThDr. Ján Košiar
duchovný PV ZPKO

■ **Upozorňujeme našich sympatizantov, ktorí sú zamestnanci a chcú nám poukázať 2% podiel zaplatenej dane, aby požiadali vo svojej mzdovej účtárni o vyrovnanie dane najneskôr do 14. 2. 2021.**

Reštart alebo reset spoločnosti?

Keď píšem tieto riadky, došlo v Slovenskej republike k neuveriteľnej, tragickej udalosti. Bývalý policajný prezident generál Milan Lučanský spáchal vo vyšetrovacej väzbe samovraždu. Na tlačovej konferencii to oznámila ministerka spravodlivosti Mária Kolíková a tvrdila, že samovraždy vo väzniciach nie sú ojedinelé a nedá sa im zabrániť. Bývalý minister spravodlivosti Ján Čarnogurský má iný názor. Vyslovil počudovanie nad tým, že bol v cele sám. A to od začiatku vyšetrovacej väzby, čo podľa neho nie je v poriadku. Ak by v cele boli dvaja, k samovražde by nemohlo dôjsť. Prípade Lučanský akosi priveľmi pripomína osudy mnohých politických väzňov komunizmu.

Z iného súdka je iniciatíva hovorca Konferencie biskupov Slovenska Martina Kramaru. Vyjadril sa k „k šíreniu dezinformácií prostredníctvom internetu“. Správne predpokladal, že

„úskalím takého upozornenia je, že weby, na ktoré poukážem, sa ohradia proti vytváraniu indexov“, a budú zdôrazňovať slobodu slova“. Isteže a nielen to, aj pluralitu médií. Kramara totiž „dôrazne“ odporúča dávať si pozor na: Gloria.tv, Svetlo sveta, Christianitas a Aliancia za nedeľu. Zo sekulárnych neodporúča Infovojnu, Badatela, Zem a vek a Slobodný vysielateľ.

SLOVO SVEDECTVA

A naopak, odporúča Rádio Lumen, TV Lux, Katolícke noviny a ďalšie. Som novinárka, ktorá si ešte pamätá existenciu Slovenského úradu pre tlač a informácie (SÚTI), ktorý rozhodoval o tom, čo sa v médiách uverejňovať môže a čo nie. Jestvovalo aj oddelenie na Ústrednom výbore KSS, ktoré rozhodovalo o konkrétnych článkoch, čo im na posúdenie doručili šéfredaktori ústredných denníkov v obave, že by nemuseli vyhovovať štátnej politike. Niekoľko reportáží mi tam zostalo... A tak som sa usilovala dať svoje posol-

stvo medzi riadky. Žeby opäť nastal ten čas...?

Medzi médiami s toxickým obsahom z hľadiska Cirkvi však Kramara neuviedol napríklad denník Sme, ktorý hneď po svojom vzniku uverejňoval články vyhovujúce jeho komunistickému vedeniu a finančnému pozadiu. Šéfredaktorom bol komunista Karol Ježík a všetci vedúci redaktori tiež. Na svojich stránkach kádrol voličov politických strán prostredníctvom skompromitovaných kňazov. Neskôr sa denník pirátskym spôsobom zbavoval konkurencie, až v printovom priestore vyčistil miesto len pre liberálne názory. Dôkaz o tom podal sám Alexej Fulmek, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ vydavateľstva Petit Press v knižke Bol som dlho v Sme.

Rok 2020 bol zvláštnym rokom. Aj bez revolúcie sa podaril reštart (reset?) spoločnosti. Niektoré javy to celkom jasne naznačujú.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Obdiv R. Rafaja, E. Hermanovej, E. Zelenayovej, J. Liteckého Švedu a I. Mrvu patrí torte od pani M. Sýkorovej.
 ● I. Mrva sa teší na kapustnicu E. Hermanovej.

Foto Eva Zelenayová

Kapustnica

Spojiť redakčnú radu s vianočnou kapustnicou malo tohto roku svoju príčinu: životné jubileum šéfredaktorky Svedectva. Aj keď sme sa nestretli v plnom počte, a to nielen pre obmedzenia kvôli Covidu 19, ale aj preto, že pán Vrabel predsa len to mal z východu Slovenska ďaleko a pána Rydlu obmedzuje poloha našej redakcie. Je na pešej zóne, kde žiadny taxík nepríde. Chýbali aj pani Petranský a Mulík a môžu ľutovať. Za tortou pani Sýkorovej sa len tak zaprášilo. Rovnako za kapustnicou, ktorú pani Eva a pán Jozef Hermanovci priniesli až zo Sv. Jura. Že na fotografiách nemáme rúška? No veď práve kvôli fotografiám! Inak všetci účastníci posedenia prísne dodržali protipandemické opatrenia.

Koniec roka sa nezaobišiel bez rekapitulácie najdôležitejších udalostí. Svedectva sa týka predovšetkým zainteresovanosť nepravdivých médií, ktoré robia všetko možné, aby noviny politických väzňov stratili štátnu podporu. Teda, aby ľudia, ktorým štát toľko krivdíl, nemali možnosť zanechať posolstvo ďalším generáciám. Aby vôbec mali možnosť verejne dať o sebe vedieť, kontaktovať sa. Mnohí sú na pokraji síl a Svedectvo je jediným zdrojom informácií o ich priateľoch, o činnosti organizácie, ale možno aj jediným pravidelným návštevníkom v ich samote. Napokon,

Pani M. Sýkorová v spoločnosti I. Mrvu a J. Liteckého Švedu.

Foto Eva Zelenayová

R. Rafaj si priniesol svoju vegetariánsku šošovicu. Prizerajú sa E. Hermanová, J. Herman a J. Litecký Šveda.

Foto Eva Zelenayová

práve tohto roku sa mnohí dôležití svedkovia minulej doby pobrali z tohto sveta. Či to bol Anton Semeš, Martin Hagara, Anton Tomík alebo Anton Malacký. Rednú stavy autentických politických väzňov, množia sa noví hrdinovia bez hany a bázne. Neodchádzajú len politickí väzni, odchádza aj ich svet. Ten digitálny je pre nich neosobný, cudzí. Svätá omša pri televízore? Kto z tých, čo vo väzniciach z hroziakov vyrábali omšové víno a z chleba oplátky by sa uspokojil s virtuálnou pobožnosťou?

Tohto roku sme mali oslavovať tridsiate výročie založenia organizácie. Čakali sme, že možno počas leta... Nie, neoslavovali sme, ale pripomenuli sme si ho. Diskusiou v čísle 7/8, vydaním knihy dokumentov i knihy rozhovorov a komentárov. A nie je to čítanie na dúšok. Nie je o užívaní si slobody bývalých politických väzňov. Naopak. Zápas o pravdu sa neskončil. Ani zápas o demokraciu bez prívlastkov. Nevzdali sme sa, veď ľudia s DNA politických väzňov nehľadajú na svoje pohodlie, výhody, bránia svoje presvedčenie, dôstojnosť, idú za svojou pravdou hoc aj na popravisko. Oni to už dokázali. **Eva Zelenayová**

Opustil nás celoživotný podpredseda

Posledná rozlúčka s dlhoročným podpredsedom PV ZPKO Antonom Malackým.

Foto Eva Zelenayová

Druhého júna minulého roku sme sa stretli naposledy. Na redakčnej besede k tridsiatemu výročiu založenia našej organizácie. Vystupoval energicky, spomínal s jasnou myslou, ani náznak, že je to naposledy. „S Emilom Švecom som sa spoznal v 50. rokoch v Ilave. Mňa za trest odsúdili na tri roky samoväzby a keďže som mal ťažkosti so žalúdkom, pýtal som sa na ošetrovňu. Tam som stretol Emila, ktorý mi dával sondu do žalúdka. Hovorí mi: „Ty máš aj iné problémy.“ Mal som, nepočul som na ľavé ucho, lebo počas vyšetrovania som dostal také zaucho, že som aj odpadával, ešte dlho po návrate do-

Vdp. Ján Košiar počas pohrebného obradu.

Foto Eva Zelenayová

mov.“ Takto zaobchádzala totalitná moc s nelojálnymi občanmi.

O Tonkovej činnosti, ktorá sa nepáčila komunistom, porozprával na

poslednej rozlúčke 18. decembra 2020 v Šenkviaciach duchovný PV ZPKO Ján Košiar. K jeho slovám azda iba toľko: Tonko našiel veľkú oporu u svojej manželky Milky. Do konca jeho života mu pomáhala v práci pre politických väzňov komunizmu. Donedávna aktívne pracovala v centrále PV ZPKO. A naďalej pôsobí v regionálnej organizácii.

Tonko Malacký sa významne zaslúžil o postavenie politického väzňa v spoločnosti. Nebol mu ľahostajný prístup štátnych orgánov k obetiam komunizmu. Zomrel 15. decembra 2020.

Češť jeho pamiatke!

(ez)

Emília Malacká so synmi a ich rodinami.

Foto Eva Zelenayová

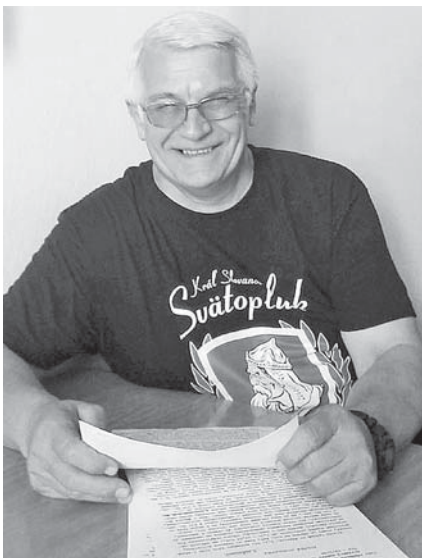
Jubileum vdp. Ignáca Juruša

„Otec Ignác Juruš, kaplán vo Vranove nad Topľou, mal 16. novembra 1978 prehliadku bytu na tamorej fare, pri ktorej mu príslušníci ŠtB zabavili všetky knihy vydané Slovenským ústavom sv. Cyrila a Metoda v Ríme ako aj iné náboženské knihy (rozmnožované a pod.) spolu 120 kníh, magnetofónové pásky, magnetofón. Ešte v ten istý deň večer pri sv. omši o tom verejne povedal prítomným veriacim. Podotkol tiež, že tí, čo ako obyčajne sú v sakristii, nech si i toto jeho prehlásenie nahrávajú na svoje magnetofóny, on nemá čo tajiť...”

Uvedená správa, ktorá sa v apríli 1979 objavila v mesačníku *Slovenské hlasy z Ríma*, v tom čase najvýznamnejšej tlačovej tribúne slovenských katolíkov, bola veľavravnou informáciou o mladom kňazovi. Za svoju nebojnosť si vyslúžil nielen 12-hodinový výsluch na ŠtB, ale i pozornosť zo strany režimu až do roku 1989. Bola však aj pozitívnym posolstvom. Dokazovala totiž, že aj z režimom kontrolovaného semináru môžu vyjsť odvážni kňazi, ktorí môžu byť dôstojnými pokračovateľmi predošlých generácií osobností a martýrov.

Jubilant Ignác Juruš sa narodil 5. decembra 1950 v Šarišských Sokolovciach v okrese Sabinov. Kňazskú vysviacku prijal 11. októbra 1976. Jeho kaplánskymi zastávkami boli Sečovce, Bardejov, Vranov, Košice – Juh. V roku 1983 bol ustanovený za správcu farnosti vo Veľkej Lodine, neskôr v Ruskove a v roku 1990 za farára do Krásnej nad Hornádom. V roku 1994 prešiel do služieb Slovenskej armády a o rok nato bol menovaný za riaditeľa Úradu vojenských duchovných MO SR, s prepožičanou hodnosťou plukovníka. Jurušovi sa podarilo v tejto, ateizáciou hlboko zasiahnutej inštitúcii, vyorať hlbokú brázdou. Svojimi

vrodenými vlastnosťami – otvorenosťou, priamočiarosťou, odvahou, ale aj darom zrozumiteľného slova – čo využil pri evanjelizácii – získal si priazeň i srdcia mnohých vojakov, veriacich, ale aj neveriacich. V úrade skončil v r. 2003, po intrigách KDH. Vrátil sa do kňazskej služby, za farára do Žakaroviec na Spiši. V r. 2009 prešiel do Trnavskej arcidiecézy, kde bol menovaný farárom v Dlhej pri Trnave, kde pôsobí doteraz.

Otec Ignác Juruš Foto Eva Zelenayová

Časté presuny kňaza bývali vždy znamením, že dotýčný je v nemilosti cirkevnej (a štátnej) vrchnosti. Nie je tomu inak ani u nášho jubilanta. Rekordom bolo, keď za jeden rok musel zmeniť tri kaplánske miesta. Napriek všetkým povýšeniam i pádom, pomoci aj intrigám, ktoré zažil zo strany civilných či cirkevných osôb, si zachoval svoju tvár a charakter.

Ako jeden z hŕstky slovenských kňazov sa nebojí verejne hovoriť pravdu o súčasnej kritickej situácii Slovenska i Európy. November 1989 nebol revolúciou, ale odovzdaním, výmenou moci. Upozorňuje na pokryteckosť a škodlivosť politickej strany, ktorá má v názve kresťanstvo. Vystríha pred zvrátenosťami

multikulturalizmu, genderovej ideológie, ale aj pred hrozbou islamizácie Európy či novej svetovej vojny. Nebojácne sa zastáva pravdy o slovenskej histórii, veľkých osobností našich dejín, osobitne prvej modernej slovenskej štátnosti. Robí tak v situácii, keď slovenskí biskupi o tých veciach mlčia, lavírujú, či dokonca otvorene kolaborujú s liberálnymi médiami, so štátnou i globalistickou mocou. Nemlčí ani v posledných mesiacoch, keď rôzni „hygienici“ dostali oveľa väčšiu moc škodiť Cirkvi ako niekdajší cirkevní tajomníci.

Juruš sa nikdy nebál a preto sa ani dnes nebojí pozdvihnúť svoj hlas voči nespravodlivostiam, ktoré sa dejú voči Slovensku a Slovákom. „Odmenou“ za jeho principiálny postoj je nedôvera zo strany KBS a nenávisťné útoky liberálno-marxistických médií. Najmä potom ako podpísal známu občiansku iniciatívu „Voľme budúcnosť Slovenska“ (2016) či neskôr, keď protestoval voči falšovaniu histórie a praktickým novodobej ŠtB – politickej polície NAKA.

V slovenských dejinách bol kresťanský a národný prvok úzko prepojený. Kňazov, ktorí sú verejne známi svojou národnou orientáciou však dnes možno spočítať na prstoch jednej ruky. Situácia je horšia ako za čias maďarizácie. Náš jubilant patrí práve do tejto „biblickej“ hŕstky. Kým ešte môžeme publikovať, tento fakt treba vyzdvihnúť. Napokon treba prezradiť, že vďaka jeho štedrej a nezištnej podpore pomohol viacerým núdznym a tiež mohlo vzniknúť viacero veľkých diel.

Je našou morálnou povinnosťou vyzdvihnúť príklad charakterného a odvážneho kňaza aj pre budúcnosť. A poprosiť Pána, aby svojím príkladom pritiahol aj nasledovníkov. Ako národ a veriaci totiž prežijeme len tak, keď budeme stáť na pevných nohách. **Martin Lacko**

Kádrovanie sa vrátilo. Väzni dvoch kategórií

Nie každý väzeň dostane 1989 eur

Z rozprávania politických väzňov vieme, že vo väzení a v lágroch fungovala solidarita a rovnosť. Nijaké mazáctvo ani elitárstvo podľa výšky trestu alebo nebezpečnosti ohrozenia režimu. Po novembri '89 neexistovalo ani kastovanie, kto je viac... Túto svornosť a rovnosť narušilo legislatívne rozdelenie politických väzňov na občanov dvoch kategórií v odškodňovacích nárokoch. Jednorazový príspevok 1989 eur a ďalšie zvýšenie príplatku k dôchodku sa majú týkať len veteránov protikomunistického odboja. Čo sa teda schválilo a aké boli dôvody na túto diskrimináciu väčšej časti politických väzňov? Dôvodová správa novelizovaného zákona o príplatku si brala za cieľ:

a) priznať jednorazový príplatok k dôchodku (**LEN**) veteránom protikomunistického odboja, ich vdovám, vdovcom a sirotám v symbolickej výške 1 989 eur,

b) zvýšiť (**LEN**) veteránom protikomunistického odboja príplatok k dôchodku zo súčasných 5 eur na 10 eur za každý mesiac obmedzenia osobnej slobody,

c) dosiahnuť spravodlivosť (!) aj pre tých, ktorí boli internovaní v centralizovaných kláštoroch počas akcií K a R... (pozn.: zvýraznil autor)

Na možné nepravosti sme listom upozornili poslancov NR SR. Upozornili sme ich na nasledovné skutočnosti:

1. Predkladatelia novely zákony takýto rázny a kontroverzný zásah do architektúry pôvodného zákona a aj kontinuálneho procesu odškodňovania pripravili systémom „o nás bez nás“, teda bez pripomienok tých, ktorých sa zákon 274/2007 Z.z. týka – politických väzňov a ich organizácií!

2. Došlo k totálnej zmene pôvodného ducha legislatívneho opatrenia, sledujúce rovný princíp zmiernenia krivdy pre všetkých politických väzňov, ktorí po návrate z väzenia ostali zväčša občanmi 2. kategórie, vykonávali podradnejšie práce s nižším finančným ohodnotením, boli teda diskriminovaní a ukrátení na dôchodku. Súčasný návrh **ruší aj ústavnú rovnosť občanov; narúša odškodňovací proces** pre bývalých politických väzňov, ktorý sa začal odvíjať od súdnych a mimosúdnych rehabilitácií. Zavádza **nový diskriminačný mechanizmus**, delí podľa výšky príspevku aj toho jednorazového (1989 eur) politických **väzňov na dve kategórie a znevýhodňuje** tých, ktorí zomreli, nechceli (papalášizmus) alebo nemohli si vybaviť preukaz veterána protikomunistického odboja. Navyše ÚPN má obmedzené kapacity, doteraz za desať rokov vydal tento štatút menej ako 800 väzňom, vrátane in memoriam!

3. Noví poslanci **rozšírili** bez náležitého odôvodnenia nie len **kategóriu** oprávnených osôb (prevažne) väzňov - ktorí prejavovali aktívny odpor voči totalitnému režimu (a nemusia byť veteránmi, ale „len“ účastníkmi protikomunistického odboja, či „len“ politickými väzňami komunizmu) – aj o ľudí, **ktorí** boli internovaní v centralizovaných kláštoroch počas akcií „K“ a „R“, a teda **neprejavovali aktívny odpor** proti totalit-

nému režimu! Je to bizarné, lebo §2 zákona o protikomunistickom odboji č. 219/2006 pod **protikomunistickým odbojom** rozumie „**aktívny odpor** občanov proti komunistickému režimu“! Rozšírenie o novú „neaktívnu“ kategóriu vyvoláva v radoch politických väzňov rozpaky najmä v kontexte predpokladu ich zaradenia do zvýhodnenej skupiny pre jednorazové odškodnenie príspevkom 1989 eur, zatiaľ čo značná časť pôvodnej kategórie politických väzňov a ich pozostalých so štatútom „len“ účastníka protikomunistického odboja bola z nároku vylúčená, a teda je – po ére komunizmu, aj v slobodnej demokratickej spoločnosti – opäť diskriminovaná ako ľudia 2. kategórie, vylúčená z oprávnených osôb, a to napriek tomu, že táto skupina si odpykávala ťažké tresty vo väzení alebo v uránových baniach v Jáchymove!

4. Návrh novely zákona **nie je v súlade s Programovým vyhlásením vlády**, že vláda vyplatí osobitné príplatky k dôchodkom **obetiam komunistického režimu**, pretože selektívny prístup predkladateľov **opäť k-á-d-r-u-j-e** oprávnené osoby, **ktorých všeobecnú oprávnenosť už určili predchádzajúce zákony (súdna a mimosúdna rehabilitácia) a súčasne zavádza nepripustnú retroaktivitu**. V skutočnosti teda nedôjde v značnej časti pôvodne oprávnených osôb – obetí komunistického režimu s aktívnym odporom voči totalite – k vyplateniu príspevku, ani k ďalšiemu zvýšeniu príplatku k dôchodku! Práve naopak, osobám, kde nebol prejavovaný aktívny odpor, a neboli ani vo väzení, dôjde k vyplateniu príspevku (1989 eur) a dokonca aj k zvýšeniu príplatku k dôchodku a to ako novej kategórii!

Pokiaľ chceli prekladatelia zvoliť tento kontroverzný a pravdepodobne v rozpore s ústavou a medzinárodným právom zvolený postup, prípadne chceli určiť a vzápätí aj odškodniť podľa nich novú kategóriu (napr. bývalých internovaných rehoľníkov) mali navrhnúť samostatný odškodňujúci zákon, odôvodniť ho a zosúladiť s doterajšou legislatívou.

Čo s rozliatym mliekom či horúcou kašou kontroverznej diskriminačnej novely? Keďže prezidentka zákon podpísala bez výhrad, je tu posledná možnosť na nápravu. Tí, čo sa cítia poškodení a diskriminovaní sa môžu obrátiť v spoločnej žalobe na Ústavný súd SR, aby určil nesúlady zákona. Túto iniciatívu však musíme stihnúť najneskôr do konca februára. Pošlite nám preto na ústredie – predovšetkým ešte žijúci politickí väzni bez štatútu veterána – súhlas s takýmto podaním na súd. Určite väčšou útechou ako vybojovaný finančný príspevok a aj príplatok k dôchodku bude opäť po rokoch pociť, že ste sa postavili za správnu vec. Vedenie PV ZPKO, aj ja so svojimi skúsenosťami, budeme v tomto plne aktívni, súčinní a nápomocní pri obrane vašich práv a nárokov. Neraz sme už dokázali, že pravda a spravodlivosť nakoniec zvíťazia nad hrubou a arogantnou mocou.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

List prezidentke Zuzane Čaputovej

Margita Zimanová sa statočne bije za práva obetí komunizmu. Ostatne napísala list (9. 12. 2020) prezidentke SR Zuzane Čaputovej, ktorý prinášame v plnom znení:

Vážená pani prezidentka!

Srdečne Vás pozdravujem. Dozvedela som sa, že ste 4. 12. 2020 podpísali zákon o odškodnení politických väzňov, ale iba tých, ktorí boli veteránmi. Som dcéra po obidvoch politických väzňoch, otecko bol popravený dňa 28. 3. 1953 na Pankráci v Prahe a mamička bola odsúdená na doživotie.

Veľmi si vážim, že ste to podpísali, ale ste si mali najprv overiť či to robíte správne, či sú do tohto zákona pojaté aj manželky a deti tých, čo už nie sú medzi nami. Zistila som, že nie! Tí poslanci, ktorí to podávali a boli pri zrode tohto zákona ako minister Ján Budaj a pani Anna Andrejiová dali na odškodnenie iba jednu kategóriu a tú druhú dali do zabudnutia. To sa ale takto nerobí, veď títo politickí väzni nekradli a nezabíjali ako teraz. Veľmi trpeli, boli trýznení, nemali čo jesť, vodu pili zo zeme v uránových baniach. Pracovali na ťažbe uránovej rudy. Tam získali rôzne ťažké choroby, až nevyliciteľné a teraz sme na týchto ľudí zabudli. Ich manželky veľmi trpeli za totality, boli vyhadzované z práce, deti nemohli študovať na žiadnej škole, ako aj ja. Takéto veľmi vzácne veci o týchto politických väzňoch nevedeli poslanci v parlamente a preto si navrhli iba jednu kategóriu politických väzňov. To je ale po tridsiatich rokoch vrchol, aby takto boli daní na vedľajšiu koľaj politickí väzni.

To ja ale nedopustím! Lebo som to zažila na vlastnej koži. Pripájam Vám moje osudy.

Pani prezidentka, boli ste oklamaná tými, čo boli pri zrode tohto zákona a preto prosím, opravte urýchlene túto závažnú chybu, aby tento zákon bol anulovaný a zrušený a bol navrhnutý správny a pravdivý pre všetkých politických väzňov, ktorí bezdôvodne trpeli v 50. rokoch nielen oni, ale aj ich manželky a deti. Preto prosím do tohto nového pravdivého zákona pojať aj manželky a deti, ktoré si to právom zaslúžia.

Pani prezidentka, keď túto opravu zariadite, budete cítiť vo svedomí radosť a dobro. Nad Vami budú všetci politickí väzni a priať Vám budú dobré zdravie.

Viem, že nám závidia okolité štáty, že máme takúto spravodlivú a dobrú pani prezidentku, ale vždy sa nájde skupina zlých ľudí, ktorí Vám chcú uškodiť. Preto pri podpísaní si dávajte dobrý pozor.

Poznala som osobne pána prezidenta Jure Knezoviča (Chorváta) z organizácie INTERASSO – Medzinárodná asociácia bývalých politických väzňov a obetí komunizmu, ktorý navrhol politickým väzňom také odškodnenie, ktoré nemá ani jeden štát. Posielam Vám aj jeho fotografiu z nášho parlamentu. Budem sa modliť, aby sa odškodnenie podarilo vybaviť pre všetkých politických väzňov. Verím, že sa Vám to podarí urobiť.

Prajem Vám krásne a požehnané vianočné sviatky a v novom roku veľa zdravia a úspechov v práci.

S úctou

Margita Zimanová
rodená Valentová

Spomínali

Neprejde mesiac, aby regionálna predsedníčka PV ZPKO v Nitre **Alžbeta Loudová** ne navštívila chorých, jubilantov alebo hroby zosnulých členov.

Aj 9. decembra minulého roku si spolu s manželom Bohumilom Loudom zaspomínali na **Evičku Sopóciuvú**, ktorá už rok nie je medzi nami. Kvety, zapálená sviečka a modlitba boli neodmysliteľnou súčasťou spomienok pri hrobe zosnulej na mestskom cintoríne v Nitre.

(al)

Smutné konštatovanie

Už v novembri 1989 stáli na tribúnach niektorí vtedajší KOMUNISTI a po skončení eufórie, ktorá rýchlo vyprchala, sa hneď od začiatku roka 1990 začali transformovať na demokratov a infiltrovať do novovznikajúcich politických strán v rámci politického pluralizmu a do nových inštitúcií, samospráv miest a obcí, krajských VÚC, vlády, parlamentu. Dnes je to už každému, aj tomu čo sa o politiku príliš nezaujíma, známe. Píše sa o tom síce v tlači medzi riadkami, ale hlavne zaznieva v pouličných diskusiách.

Málo alebo menej sa píše a hovorí o tom, že synovia bývalých nomenklatúrnych kádrov KSS do roku 1989, ktorí študovali na Moskovskom inštitúte pre medzinárodné vzťahy (MGIMO), bola liaheň pre KGB a ŠTB a po roku 1990 sa stávali prvotnými kapitalistami a ich deti (vnuci) začali študovať na univerzitách v západnej Európe a na iných kontinentoch, odkiaľ vzišli ako vzdelaní súčasní kapitalisti a spolu so svojimi rodičmi (absolventi MGIMO) a starými rodičmi (nomenklatúra KSS) tvoria organizovanú štruktúru KOMUNISTICKÝCH kapitalistov, čo sa prejavovalo aj privatizáciou národného majetku z národných podnikov do súkromného vlastníctva.

Iste tieto stále oživujúce a meniace sa štruktúry postkomunistov a ich nasledovníkov v rôznych zoskupeniach NEZAUJÍMA osud bývalých politických väzňov z obdobia socializmu na Slovensku ani občianske združenia PV ZPKO a KPVS, o ktorých s veľkou pravdepodobnosťou ani nevedia. Čo už len s takým konštatovaním stavu môže urobiť PV ZPKO? **Mikuláš Tóth**

O rozprávkach súčasných Vianoc

Žijeme zvláštnu dobu. Pandémia kosí našu psychiku strachom za pomoci farmaceutických spoločností, politikov a médií, COVID 19 nám vyplní vianočný i postvianočný televízny program štatistikou nakazených a propagandou vakcinácie predstaviteľov štátu v priamom prenose. MUDr. Jozef Glasa prirovnal v katolíckej Tv Lux vakcínu proti koronavírusu k narodeniu Ježiša Krista a podľa maskota vakcinačnej stratégie Vladimíra Krčméryho je americký miliardár Bill Gates svätec, ktorý priniesol svetu certifikát na narychlo vyrobenú vakcínu z produkcie firmy Pfizer. Božstvu vakcíny vzdávajú hold pred kamerami ministri aj prezidentka Čaputová. Propagačná inscenácia ako náhrada za rozprávku Vianoc!

Napriek korona-divadlu ožívajú v nás v týchto sviatočných dňoch rozprávkové archetypy Popolušky a Popolvára častejšie ako inokedy. Príbehy Popolušky a Popolvára sú nádejou, ktorá v nás drieme aj v najťažších životných situáciách, že nad nepriazňou osudu napokon preváži spravodlivosť. Zo skúsenosti vieme, že boj proti zlobe, podlosti a zrade nie je vždy víťazným bojom, ale čas Vianoc je časom nádeje, viery a kresťanského odpúšťania, aj časom krásnej naivity, že dobro vždy zvíťazí nad zlom. Preto radi v spomienkach otvárame ešte nepopísané stránky detstva, kde je všetko biele ako sneh a radostné ako nevinný smiech.

Čas mravného relativizmu

Boj dobra so zlom – to všetko tu bolo od nepamäti. Výtvor sumerskej kultúry hrdina Gilgameš zabije v cédrovom lese nebezpečnú starovekú obludu, príčinu všetkého zla na svete, podobne ako novoveký Popolvár bez bázne zotne sedem hláv ukrutného draka. Žiaľ, mravný relativizmus a prevrátené hodnoty súčasnej doby prajú viac poklesnutej kultúre a podenkovým bulvárnym príbehom ako rozprávkam čítaným z prastarej pamäti ľudstva. Dnes je rozprávok, tých večne sa opakujúcich príbehov oslobodzujúcich nášho ducha od všedných starostí a strachov stále menej a menej.

Útechou pre deti i dospelých sú občas vianočné rozprávky, ktoré trochu pripomínajú časy, keď mala Slovenská televízia európsku úroveň. Nie je to tak dávno, keď televízne hry pre dospelú populáciu a rozprávky pre deti patrili k vývozným artiklom slovenskej kultúry. Odvtedy sme schudobneli finančne i kultúrne a tešíme sa ak dnes uvidíme na štedrý večer sem-tam čosi tradičné, čosi ako pôvodnú vianočnú rozprávku.

Keď neprší aspoň kvapka

Verejnoprávna RTVS nám na vianočné sviatky pripravila dve rozprávky pre staršie deti a dospelých – na štedrý večer slovensko-český projekt z produkčnej spo-

ločnosti Trigon O liečivej vode a na druhý vianočný sviatok rozprávku Vianočná hviezda v koprodukcii českej, slovenskej a nemeckej televízie. Vďaka aspoň za tú koprodukčnú náplasť – keď neprší aspoň kvapka. Mimochodom, dažďovej vody, stojacej i bublajúcej bolo v prvej rozprávke akurát. Len škoda, že trikové sekvenencie spod vodnej hladiny neboli zvládnuté na vyššej technickej úrovni. Inak lyrické intermezzo O liečivej vode malo všetky atribúty dobre vyrozprávaného príbehu o detstve a láske princezničky Hanky (Darija Pavlovičová) a jej záchrancovi Jurajovi (Juraj Spišák), ktorý odhalil zákerné skutky zlej šľachtickej Henriety (Zuzana Kanócz). Režisér Ján Sebechlebský mal dobrú ruku, keď obsadil hlavné postavy neokukanými tvármi. „Príjemné prekvapenie, poetické a milé“ napísal by divák bažiaci po tradičnej rozprávke s očakávaným dobrým koncom. A bolo všetko ako má byť – roztomilá princeznička a mlynárov syn Juraj si padli do náručia ako sme tušili už od začiatku rozprávky.

Aký život, taký slovník

V česko-slovensko-nemeckej Vianočnej hviezde si v hlavných úlohách zahrli českí herci Tereza Ramba, Vojtěch Kotek a Anna Geislerová. Princeznú si zahrála nemecká herečka Leonie Brilllová a hviezdnu zostavu dopĺňal aj slovenský herec Martin Huba, ktorý je v Čechách ako doma.

Vianočná hviezda je príbeh z iného súdka ako z gruntu slovenská rozprávka O liečivej vode. Vianočná hviezda režiséra a spoluscenáristu Karla Janáka má parametre sci-fi príbehu, ktorý spadol na zem priamo z vesmírneho prostredia. V rámci českej televíznej tvorby ide o neošúchaný námet s efektnou vizualizáciou nebeskej oblohy, personifikáciou známych hviezd (Proxima, Síríus), náladou dobovej dedinky s pesničkami pri vianočnom stromčeku. Ale to je zároveň všetko, čím nás táto rozprávka nadchne. Pravdaže, princezná na bielom koni v zasneženej krajine tiež lahodí oku, ale nie je tak čarovná ako Popoluška z Troch orieškov, lebo namiesto streľby z kuše sa preháňa po ľade na korčuľach a vyjadruje sa ako ľahkonohá celebrita. Z úst kráľovskej dcéry počujeme frázy ako vystrihnuté z dialógu Superstar: „Naozaj som si si ten večer užila.“

Našťastie slovenskí televízni percipienti si užili aj inú rozprávku, napríklad z galérie hviezdnych repríz Sol nad zlato v podaní kráľa Jána Wericha. „Na odbornú prácu majú byť odborníci,“ hovorí v tejto starej rozprávke legendárny český herec. A treba priznať, že jeho bonmot je rovnako tradičný ako súčasný. Márna sláva, na dialógy v televíznych scenároch i v súčasnej politike treba majstra. Žiaľ, v oboch prípadoch nám to už dlho viazne.

Ludovít Šteško

Kam smeruje Ústav pamäti národa

Pokračovanie z 1. strany

Význam tohto mesta, predovšetkým z hľadiska najstarších období našich národných dejín, sa nedalo nevnímať. Hoci v škole sme, samozrejme, viac ako o Pribinovi či počiatkoch kresťanstva počúvali o revolučných tradíciách nitrianskeho okresu.

● **Prvým predsedom správnej rady ÚPN bol Ján Langoš. Vo vašej knižke 10 rokov Ústavu pamäti národa sa zmieňujete o okolnostiach vzniku zákona, na základe ktorého bol ústav založený. Tento zákon mal „okrem iného upravovať evidovanie, zhromažďovanie, sprístupňovanie, správu a využívanie dokumentov bezpečnostných orgánov Nemeckej ríše a Sovietskeho zväzu a bezpečnostných orgánov štátu, ktoré boli zhromaždené v rozhodnom období (od apríla 1939 do 15. februára 1990) a týkali sa nacistických a komunistických zločinov a zločinov proti mieru, ľudskosti alebo vojnových zločinov, či iných represí z politických dôvodov“. Návrh však predkladateľ Ján Langoš stiahol. O niekoľko mesiacov však predložil iný návrh na vydanie zákona o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939-1989 a o založení ÚPN... V čom sa tieto návrhy líšili?**

Langoš mal pôvodne predstavu, že v ÚPN – podľa poľského vzoru – bude fungovať aj „Kancelária pre stíhanie zločinov proti slovenskému národu“. Priamo v nej mali pôsobiť prokurátori. Napokon to dopadlo inak a ÚPN namiesto prokurátorov dostal len bezzubú možnosť dávať podnety na generálnu prokuratúru. To sme po mojom nástupe aj začali aktívne robiť, tam ich však jeden po druhom hádzali do koša. Prakticky nijaká trestnoprávna zodpovednosť za komunistické zločiny nebola vyvođená.

● **Akú dôveryhodnosť majú**

Ivan A. Petranský s manželkou, historičkou Natáliou Petranskou Rolkovou a synmi Silviom a Ninom.

Foto archív

dokumenty Štátnej bezpečnosti (ŠtB), ak zväzky nie sú úplné?

To, že bola podstatná časť zväzkov zničená, znamená len to, že sa o mnohých aktivitách ŠtB už nič nedozvieme. Inou otázkou je „dôveryhodnosť“ dokumentov. Dlhodobu sa objavujú dva extrémne pohľady – oba nesprávne. Jeden tvrdí, zjednodušene povedané, že ŠtB bola zločinecká organizácia, a tak tomu, čo vyprodukovala, sa nemá prikladať žiadny význam. Opačný pohľad hovorí, že keďže to bola vysoko profesionálna inštitúcia s precíznym systémom kontroly, treba obsahu jej dokumentov bezmedzne veriť. Skutočnosť je však taká, že dokumenty z proveniencie ŠtB sú rovnakým historickým prameňom ako ktorýkoľvek iný a tak k nim treba pristupovať. Žiadny prameň nie je a priori pravý či falošný, dôveryhodný či nedôveryhodný a údaje v ňom pravdivé či nepravdivé. Aj dokumenty ŠtB musí historik podrobiť formálnej aj obsahovej kritike a až na základe toho prichádzať k záverom.

● **Nie sme jediný štát, ktorý sa musel vyrovnávať s totalitnou minulosťou. Urobili sme to dostatočne?**

Isteže nie, a v mnohých ohľadoch je už neskoro. Teraz už by som bol rád aj za to, keby sme túto minulosť aspoň poznali a vedeli sa z nej trochu poučiť. Ani to však možno nedokážeme. Keď dnes vidíme, ako sloboda – najdôležitejšia hodnota, ktorú nám vrátil rok 1989 – znamená čoraz menej, ako ju dokážeme upierať ľuďom, ktorí nie sú tí „naši“, a ako sa jej vieme aj sami s ľahkosťou vzdávať, je to smutný pohľad.

● **Ján Langoš sa nevyhol svojmu osudu. Už počas obdobia 1994-1998 sa NR SR zaoberala návrhom na jeho vydanie na trestné stíhanie za spôsobenie dopravnej nehody. Napriek tomu, že išlo o poslanca opozície, poslanci odmietli jeho vydanie. Ibaže ďalšiu dopravnú nehodu neprežil a vy ste sa stali predsedom správnej rady ÚPN. Bolo to na návrh SNS, ktorej predseda Ján Slota neskôr mal záujem ústav zrušiť. Viete prečo?**

V roku 2008 priniesli médiá informácie o minulosti Jána Slotu, spojenej s údajnou nelegálnou činnosťou, a vychádzali z dokumentov z Archívu ÚPN. To bol spúšťací moment aktivity SNS snažiacaj sa

o zrušenie ÚPN. Narazila však na silný spoločenský nesúhlas, a hoci som to vtedy vnímal veľmi citlivo, v podstate táto snaha nemala reálnu nádej na úspech. Výrazne väčšou hrozbou bola sofistikovanejšia aktivita Ivetky Radičovej, ktorá sa ako premiérka pokúšala v roku 2011 presadením nového zákona úplne zlikvidovať nezávislé postavenie ÚPN a pretvoriť ho na slúžku vládnej moci. Zastali sa nás vtedy politickí väzni zo ZPKO a ďalšie osobnosti verejného života, vrátane Františka Mikloška či Jána Čarnogurského. Radičovej zámer nevyšiel vďaka predčasnému pádu jej vlády. Všetky tieto úsilia zničť či podriaďiť si ÚPN som chápal ako doklad, že som svoju prácu robil zodpovedne a nepodliehal politickým tlakom.

● **Po skončení vášho funkčného obdobia sa novým predsedom správnej rady stal Ondrej Krajňák. Počas jeho pôsobenia nezostal v ÚPN kameň na kameni. Ako ste vnímali jeho osobu v tejto funkcii a ako sa vtedy zmenila náplň činnosti ÚPN?**

Inak ako úplným rozvratom sa to nazvať nedá, a to po všetkých stránkach. Nastal prudký úpadok odbornosti pracoviska, ktoré bolo na všetkých úrovniach od šéfa po nižšie stupne riadenia (až na výnimky, ako

napríklad archív) vedené úplne diletantsky. Zasiahlo to aj medziľudské vzťahy. Napokon bola situácia taká zlá, že parlament siahol v roku 2017 až ku krajnému riešeniu a zmenou zákona, ktorou predsedovi správnej rady odobral postavenie štatutárneho orgánu a preniesol ho na správnu radu, túto smutnú epizódu ukončil. Odstraňovanie dôsledkov je však dlhodobé a veľmi komplikované. (Pozri str. 16)

● **Čím by sa mal podľa vás Ústav pamäti národa vo všeobecnosti zaoberať a v akom stave sa aktuálne nachádza?**

Odkedy ÚPN pred osemnástimi rokmi vznikol, veľa sa zmenilo, niektoré z jeho pôvodných úloh sa stali menej významnými, ďalšie, naopak, nadobudli väčšiu dôležitosť. Pri jeho zrode stála okrem iného myšlienka, ktorá rezonovala v postkomunistickej Európe, že dokumenty bývalých štátnobezpečnostných zložiek sa majú dočasne umiestniť do zvláštnych archívov a osobitným spôsobom sprístupňovať verejnosti. Takto vznikol aj Archív ÚPN. Dnes je však už otázka sprístupňovania dokumentov podstatne menej aktuálna. A tak, hoci Archív ÚPN sa o svoje fondy veľmi dobre stará, myslím si, že raz príde čas, keď sa premiestnia do siete štátnych archívov, kam z dl-

hodobého pohľadu prirodzene patria. Vidíme, že podobný proces už nastal v Nemecku, ktorého úrad bol vzorom pre ostatné. Ak chce ÚPN nielen prežiť, ale aj mať trvale zásadný spoločenský význam, musí sa už podstatne viac sústreďovať na iné oblasti činnosti. Podľa mňa má budúcnosť len ako vysoko kvalifikované historické vedecké pracovisko, zamerané okrem vedy prípadne aj na edukačné či múzejné aktivity. Dnes tam síce pracuje niekoľko špičkových a produktívnych historikov a historičiek, celkovo však, žiaľ, z hľadiska vedeckovýskumnej činnosti ÚPN zatiaľ nenapĺňa svoj potenciál. Pritom je štátom financovaný v rozsahu, o akom sa nám pred rokmi ani nesnívalo. Na dianie sa však dívam iba z diaľky a zatiaľ ešte ani nenastal čas komplexne zhodnotiť pôsobenie súčasného šéfa ÚPN.

● **V súčasnosti ste vedeckovýskumným pracovníkom Slovenského historického ústavu v Ríme (SHÚR). Aký je prínos tejto inštitúcie pre poznanie slovenskej histórie, ale aj pre postavenie Slovenska v medzinárodnom kontexte?**

V roku 2014 sa vytvorením tejto inštitúcie Slovensko, hoci veľmi oneskorene a po dvoch desaťročiach úsilia, zaradilo medzi ostatné kultúrne národy Európy, pre ktoré sú historické ústavy v Ríme samozrejmosťou. Treba spomenúť osobnosti, ktoré sa o to zaslúžili, predovšetkým Milana S. Ďuricu, ktorý prvý takýto ústav viedol ešte v 90. rokoch, Jozefa M. Rydlu, ktorý sa snažil – hoci neúspešne – ako poslanec presadiť zákon o založení SHÚR v roku 2010, a napokon Jozefa Mikloška, ktorému sa to nakoniec o tri roky neskôr v parlamente podarilo. Veľmi kvalitnú vedeckú úroveň dala ústavu jeho prvá riaditeľka Emília Hrabovec. Dnes teda v Ríme pôsobí aj slovenský historický ústav, ktorý je síce v porovnaní s ústavmi niektorých iných krajín skromnejší, ale predstavuje významnú bázu pre slovacikálny výskum vo Večnom meste.

Na redakčnej rade Svedectva. Prvý zľava Ivan A. Petranský.

Foto archív

Eva Zelenayová

Homília ThDr. Jána Košiara na pohrebe Antona Malackého

Zanechal vzácne svedectvo života

Zišli sme sa, aby sme sa rozlúčili s naším bratom Antonom. Odpreádzame ho v modlitbách do večnosti, modlíme sa a veríme, že jeho duša odchádza do Kráľovstva nebeského. Všetci čo sme tu, zblízka i zďaleka, ho máme dobre v pamäti. Pamätáme si veľa chvíľ i dlhších rozhovorov, snemov našej organizácie, ktoré sme s ním prežili.

Život človeka býva rôzne dlhý. A náš priateľ Tonko prekročil o viac ako osem rokov vek, o ktorom hovorí žalmista: „Vek nášho života je 70 rokov, 80 pre tých silnejších.“ Tonko nám zanechal vzácne svedectvo života za Boha a národ. Ako bývalý politický väzeň robil všetko preto, aby svedectvo o neľudskom komunistickom režime sa zachovalo pre budúce generácie. Pokiaľ mu sily stačili, bol aktívny v našej organizácii Politických väzňov ZPKO, bol jej celoštátnym podpredsedom i tu, šéfom pobočky Bratislava – Okolie so sídlom v Pezinku. Aj tu, v neďalekom Pezinku ho mali radi a bol veľmi známy, keď mu udelili medailu „Za zásluhy o rozvoj mesta“, za to, že sa mimoriadnym spôsobom zaslúžil o rozvoj mesta Pezínok a budovanie jeho samosprávy. Myslím to bolo v roku 2017.

Tonko po dlhšej chorobe svoju nesmrteľnú dušu odovzdal Pánovi v utorok večer, 15. decembra. Nie je rozhodujúci spôsob, akým človek zomrie, ale spôsob, akým sa na smrť pripravil, ako prežil svoj život. A Tonko svojim väzením zaplatil aj za našu slobodu.

Často opakujem vo svojich príhovoroch, že ešte u nás nie je tak zle ako inde vo svete, lebo ešte platí účet, ktorí zaplatili za nás, čo pre svoju vieru sedeli v komunistických väzniciach.

„Kto stratil majetok, nestratil veľa. Kto stratil slobodu, stratil mnoho. Kto stratil vieru, stratil všetko.“ Tieto slová ako motto čítame už roky na prvej strane nášho časopisu Svedectvo. Tu musím povedať, že Tonko vieru nikdy nestratil, ani v najťažších rokoch väzenia a preto máme oprávnenú nádej, že odišiel za Pánom Ježišom do lepšieho, večného blaženého života.

Sme tu, milí priatelia, viacerí politickí väzni, ktorí Tonkov osud politického väzňa poznajú lepšie ako ja, ale patrí sa spomenúť, ako to bolo v jeho živote.

Za velezradu osem rokov

Anton Malacký, dlhoročný podpredseda našej organizácie PV ZPKO bol zatknutý 23. augusta 1951. Mal vtedy len 19 rokov. Vina? Velezrada, za čo bol odsúdený na osem rokov väzenia. Čakali ho väznice v Leopoldove, Ilave, na Pankráci, v Ruzyni, a jáchymovské a příbramské uránové bane. Päť z tých ôsmich rokov si aj odsedel. Prepustený bol 24. augusta 1956, na základne amnestie prezidenta Antonína Zápotockého.

V novembri 1964 sa prípadom A. Malackého a jeho spolupovníkov zaoberal Najvyšší súd ČSSR v Prahe, ktorý rozsudok z roku 1952 v celom rozsahu zrušil.

Tá velezrada, za ktorú Tonko sedel spočívala v tom, že

v apríli 1951 spolu so svojimi rovesníkmi Karolom Noskovičom, Františkom Rybeckým a Jánom Kujovičom založil tu neďaleko, vo Viničnom, skupinu *Mladé Slovensko*, ktorá vyvíjala rozličné športové a divadelné aktivity. Popri tom aj šírili vtedy protištátne letáky, ktoré síce nelepili na steny ani na dedinské nástenky, ale medzi ľuďmi sa šírili. Usilovali sa sprevádzkovať aj vysielaciu, podľa vzoru Bielej légie, ale boli odhalení a už to bolo...

Ten leták sme aj publikovali, nechcem ho tu teraz čítať, ale pán farár môže vyvesiť na nástenku. Dúfam, že ho dnes za to nezavrú, alebo mňa, že som mu to dal. Lebo doba je aj dnes zlá.

Zostal v hľadačiku ŠtB

Po prepustení z väzenia sa Tonko zamestnal v bratislavskej Meopte a vypracoval sa na špičkového odborníka v oblasti premietacích prístrojov a zariadení. Bol autorom dvoch patentov. Zostal však záujmovou osobou ŠtB a až po roku 1989 sa stal skutočne slobodným človekom. Po novembri 1989 sa hneď v začiatkoch angažoval v novovzniknutej Konfederácii politických väzňov Slovenska, neskôr premenovanej na Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja. Zaslúžil sa o prijatie zákona č. 125 o protikomunistickom odboji a zákona o odškodnení obetí komunizmu. Prezident republiky Ivan Gašparovič mu v roku 2007 udelil vysoké štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za významné zásluhy o demokraciu a ľudské práva. Ale oveľa väčšia je Tonkova odmena v nebeskom kráľovstve. Tá je určite väčšia ako všetky pozemské ľudské počty.

Je nám všetkým, drahí bratia a sestry, milá smútiaca rodina, milí politickí väzni, jasné, že keď človek zomiera, nie smrť klope na dvere, ale večnosť klope na dvere. Ale či neklope na naše dvere stále? Ak je človek už starší alebo chorý, nie je ťažké si to predstaviť. Oveľa ťažšie je to pre tých, ktorí sú mladí, zdraví a zásadnú otázku, čo má čakať po skončení tohto pozemského života, odkladajú.

V roku Pána 2020 sme teda na večnosť odprevali troch Antonov, spoluväzňov a našich členov. Antona Semeša v januári a Antona Tomíka len teraz nedávno, presne pred mesiacom, 18. novembra. A dvoch ďalších Antonov máme v našich radoch: Tona Seleckého a Tona Čulena. Zaujímavý je to patrón ten svätý Anton. Dáva ľuďom silu, aby Krista nikdy nezapreli, ale vyznali ho aj v ťažkých podmienkach väzenia.

Svätý Pavol hovorí: „Ak Kristus nevstal z mŕtvych, márna je naša viera“ (1 Kor, 15,14) a Pán Ježiš v evanjeliu povedal Marte: „Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť aj keď zomrie“ (Jn 11,25). Toto je naša nádej, toto je naša istota.

Odpočinitie večné daj Tonkovi o Pane, a svetlo večné nech mu svieti, nech odpočíva v pokoji. Amen. Pochválený buď Pán Ježiš Kristus.

Ivan A. Petranský: Udalosti a osobnosti dejín katolíckej cirkvi na Slovensku v 20. storočí

Na jeseň 2020 vyšla vo vydavateľstve Matice slovenskej nová kniha Ivana A. Petranského pod názvom ***Udalosti a osobnosti dejín katolíckej cirkvi na Slovensku v 20. storočí***.

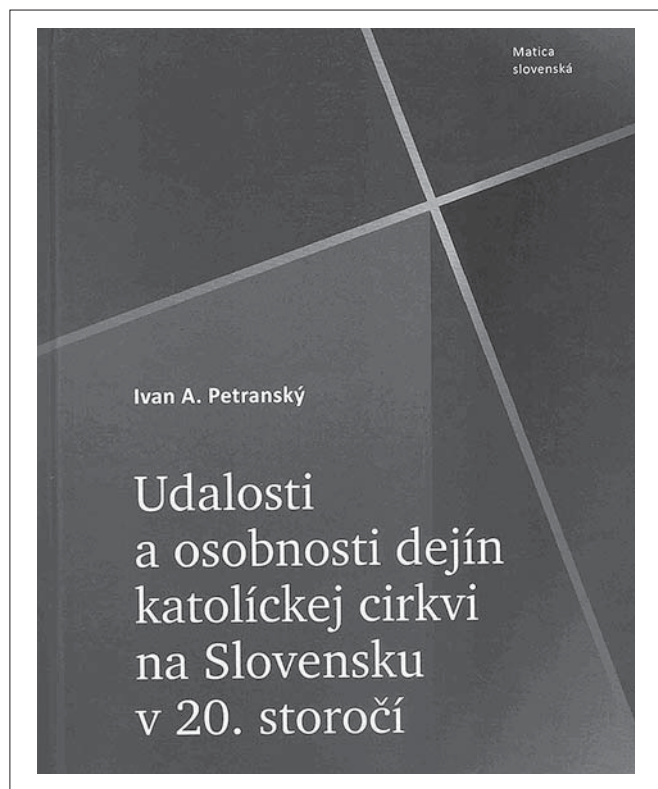
Tento historik, výskumný pracovník Slovenského historického ústavu v Ríme, sa dlhodobo systematicky venuje cirkevným dejinám dvadsiateho storočia. Je napríklad autorom vedeckej monografie *Štát a katolícka cirkev na Slovensku 1945 – 1946*, prehľadového diela *Dejiny cirkví a náboženských spoločností na Slovensku v 20. storočí* či životopisu jezuitu Tomáša Munka, ktorý bol obeťou rasových represálií.

Nová publikácia, založená na dlhoročnom výskume v slovenských aj zahraničných archívoch, je výberom z jeho doterajších vedeckých prác, ktoré publikoval na rôzne témy týkajúce sa miesta katolíckej cirkvi v slovenských národných dejinách. Tieto texty boli v období posledných dvadsiatich rokov publikované v rozličných vedeckých časopisoch alebo zborníkoch, z ktorých časť je širšej verejnosti ťažko dostupná. Takto majú všetci záujemcovia o problematiku možnosť nájsť ich spolu na jednom mieste.

Ako hovorí už názov, Petranský sa vo svojom diele zaoberá udalosťami a osobnosťami katolíckej cirkvi. Z toho vychádza aj členenie publikácie, ktorá má dve časti – *Udalosti* a *Osobnosti*. Obe sa z hľadiska tém vzájomne dopĺňajú. Na začiatku formou úvodu autor predstavuje čitateľovi v stručnej forme komplikovanú históriu katolíckej cirkvi počas dramatického storočia. Prvá časť knihy obsahuje dohromady päť kapitol. Prvé dve sa týkajú postavenia cirkvi v prvej Slovenskej republike (1939 – 1945) jednak z hľadiska jej kultúrno-spoločenského významu v štáte, jednak osobitne v období od vypuknutia povstania v auguste 1944 do konca druhej svetovej vojny.

Ďalšie kapitoly hovoria o vybraných témach povojnového obdobia, ktoré boli pre cirkev veľmi dôležité, či už to bol problém majetkových perzekúcií cirkvi v oblasti poľnohospodárstva alebo cesta k vzniku samostatnej slovenskej katolíckej cirkevnej provincie, ktorú pápež Pavol VI. vytvoril v roku 1977. Osobitne sa venuje zaujímavej téme vzniku slovenského vysielania Vatikánskeho rozhlasu v roku 1947 a jeho úlohe v objektívnom informovaní slovenskej verejnosti za železnou oponou v najtvrdšom období komunistických násilností.

V druhej časti sa čitateľ môže zoznámiť – ak ich doteraz nepoznal – so zástupom významných slovenských katolíckych osobností. Autor citlivo medzi ne zaradil nielen známych biskupov, ktorých krutý osud nenechal ľahostajnou verejnosť na Slovensku aj vo svete, ale aj menej známe (no nie menej dôležité) historické postavy. Podstatné je, že príbeh každej z týchto osobností, hoci boli všetky odlišné, je ľudsky zaujímavý a okrem toho výstižne hovorí o súvislostiach dejinného vývoja v období protináboženského boja.

Do prvej skupiny patrí hlavne spišský biskup Ján Vojtašák, u ktorého si autor všíma prvé roky jeho prenasledovania (1945 – 1949). Na inom mieste skúma kňazské a biskupské pôsobenie ďalších významných biskupov a odporcov komunistického režimu – Andreja Škrábika a Michala Buzalku. Nasledujú životné osudy troch katolíckych kňazov, ktorí sa rôznym spôsobom zapísali do slovenských náboženských, kultúrnych či politických dejín – kultúrneho pracovníka Valéra Zavarského, ružomerského farára Jána Ferenčíka a provinciála jezuitov Jána Srnu. Posledné dva osudy osobností (František Bokor a Mária Tencerová) spája, že išlo o katolíckych laikov, ktorí boli nespravodlivo odsúdení a obaja predčasne zomreli vo výkone trestu.

Aj keď Petranského kniha prináša napohľad rôznorodé témy, má premyslenú koncepciu a ako celok vytvára jednotnú mozaiku, ktorá odráža celú komplikovanosť najnovších dejín našej najväčšej kresťanskej cirkvi. Čitateľ tak po jej prečítaní získa ucelený pohľad na spracovávanú tému. Hoci je napísaná odborným štýlom a metodologicky spĺňa všetky náležitosti vedeckého diela, jej jazyk je zrozumiteľný a témy atraktívne a rezonujúce v spoločnosti. To z nej, spolu s bohatou obrazovou prílohou a atraktívnou grafickou úpravou, robí dielo, ktoré dokáže zaujať nielen profesionálneho historika, ale aj čitateľov z radov študentov či laickej verejnosti, zaujímajúcich sa o dejiny katolíckej cirkvi na Slovensku v dvadsiatom storočí.

Ivan Mrva

STALO SA

1. januára 1993 vošla Slovenská republika do života ako nezávislý samostatný štát s úplnou a pôvodnou štátnou suverenitou. Hneď po vyhlásení ju uznalo 91 štátov a bola prijatá do OSN ako 180. členský štát.

2. januára 1951 bol za tajného biskupa na Slovensku vysvätený 27-ročný jezuitský novokňaz Pavol Hnilica. Vysvätil ho rožňavský biskup Róbert Pobožný.

5. januára 1968 zvolili Alexandra Dubčeka za 1. tajomníka ÚV KSČ, čím sa začala Dubčekova jar.

8. januára 1950 zomrel bansko-bystrický biskup Andrej Škrábik.

15. januára 1951 bol v Bratisla-

ve vo vykonštruovanom procese odsúdený na 24 rokov ťažkého väzenia biskup Ján Vojtaššák. Vo väzení bol až do amnestie 5. októbra 1963. Po nej žil krátko v Oravskej Lesnej a neskôr v Senohrabochoch pri Prahe. Zomrel vo vyhnanstve v Říčanoch pri Prahe. V roku 1990 bol rehabilitovaný zrušením rozsudku v plnom rozsahu. Svätý Ján Pavol II. pri bohoslužbách na Mariánskej hore v Levoči o biskupovi Jánovi Vojtaššákovi povedal: „Starší z vás si zaiste pamätajú na úctyhodnú postavu biskupa Jána Vojtaššáka a bratia gréckokatolíci na postavu biskupa Pavla Gojdiča. Obidvaja boli uväznení v žalári na zá-

klade pseudoprocsov. Dnes si zasluhujú, aby sa konal cirkevný proces ich blahorečenia, pretože vydali svedectvo o vernej službe Cirkvi na Slovensku.“

18. januára 1939 sa v Bratislave konalo prvé slávnostné zasadanie Slovenského snemu.

20. januára 1928 vláda Československej republiky schválila „Modus vivendi“, dohodu medzi ČSR a Svätou stolicou.

20. januára 1939 prezident republiky Dr. Hácha, na návrh slovenského snemu, vymenoval tretiu vládu Slovenskej krajiny. Jej predsedom sa stal dr. J. Tiso.

Nepreceňujme sa

Človek má sklon, ktorý sa nedá utíšiť po celý jeho život, a to hľadať v živote nejaký zmysel, logiku, ktorá platí pre neho aj pre celý svet. Zvlášť mladý človek má pokušenie veriť, že chápe nielen seba, ale dokáže pochopiť aj históriu a ciele iných, ba aj samotného Boha. Sám som si celé roky podvedome myslel, že dejiny sú akýsi apokalyptický súboj medzi dobrom a zlom, ale v poslednom čase a v momentálnej situácii prichádzam k poznaniu, že osobná i svetová história je len permanentný boj o zdravý rozum. Ale to „len“ pre nás asi stačí a mali by sme sa s tým pokorne uspokojiť.

Najhoršie a najhlúpejšie nápady v oblasti viery a reálnej morálky totiž vznikali neustále, neprestajne a permanentne zo snahy pochopiť, ba ešte aj interpretovať iným knihu Genezis a knihu Apokalypsa. Akoby sme nechápali dosah osobných, konkrétnych a existenčne dôležitých, hoci len dočasných problémov pre životy jednotlivých ľudí. Zovšeobecňovať bez snahy o zdravý rozum totiž nemusí byť

len omyl, ale aj hriech a urážka zdravého rozumu. Nemusí to byť žiadny veľký šéf, ani Igor Matovič, ani pápež František, ale aj ten obyčajný malý napoleonko či napoleonka, ktorí nasilu presadzujú svoje koncepcie a pritom sami neriešia ani svoje osobné problémy a tobôž milujúci a pokorný vzťah ku druhým ľuďom.

Tí, ktorí ma poznáte, viete, že celý život som robil takzvané podradnú robotu a zažíval šikanu a urážky, možno niekedy aj oprávnené a neúmyselné, ale určite vždy nepríjemné. Našťastie, nikdy ma tieto problémy neprivedli k úplnému zúfalstvu a nikdy som neprestal mať rád ľudí. Snaha o jasný cieľ a poriadok je nevyhnutná pre každého, aj toho najväčšieho šéfa, pretože bez nej nebude nikto nielen veľkým šéfom, ale bude len veľkým, nepokorným a urážajúcim hovädom...

Žijeme v čase a každý sme uväznený vo vlastnom tele, teda nemôžeme plne chápať Boha, ktorý tvorí všetko od začiatku až do konca. Preto ani nemôžeme vykladať druhým ľuďom ako majú robiť a prečo, a tvrdiť, že ak nás budú poslúchať, tak spravia úplne najlepšie, všetko im

bude jasné a dostanú sa do raja, ktorý sme im objasnili a naprojektovali. Opica môže s radosťou zavolať svoju tlupu na miesto plné banánov. Ale kdesi som čítal, že jedine človek dokáže presvedčiť ostatných, že keď budú počúvať práve jeho, dostanú sa na miesto, kde bude tých banánov stále dosť a bez akejkoľvek námahy.

Milí moji, verme, že existuje nebo, aj cestu do raja môžeme hľadať a nájsť, ale nepodliehajte nezaslúženému rešpektu voči rozprávkam druhých a ani voči vlastným sebaklamom. Veď aj náš vzor Ježiš Kristus nás poučuje, že sa príliš nemáme starať o budúce dni, lebo každý deň má dosť svojich starostí. Väčšina z nás to iste môže potvrdiť.

Verme teda, že ten zdravý rozum, o ktorý denne bojujeme od narodenia až po smrť, nakoniec zase zvíťazí a to aj v konečnom a celosvetovom meradle. Iste nám k reálnemu pochopeniu vecí, udalostí a osôb okolo nás pomôže, ak sa budeme kaťať a veriť evanjeliu. Teda vedieť sa permanentne a sebakriticky meniť a prinášať radostnú zvesť podľa možnosti nielen sebe, ale aj iným.

Vlado Gregor

PRIPOMÍNAME SI

V januári si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

55 rokov

Róbert Dvorčák, Levoča 2.1.1966
Ing. Rastislav Kalafut, Bratislava 6.1.1966
Peter Szedlák, Bratislava 16.1.1966

60 rokov

Juraj Kónya, Branč 11.1.1961
Helena Ďuricová, Heľpa 5.1.1961
MUDr. Patrícia Porubská 14.1.1961

75 rokov

Doc. Ing. Ján Dudáš, Rozhanovce 15.1.1946

80 rokov

Anna Martincová, Heľpa 5.1.1941

82 rokov

Anna Bučková, Polomka 5.1.1939
Anna Fodorová, Žilina 1.1.1939

83 rokov

Alojzia Rafajová, Žilina 28.1.1938
Agnesa Kudašiková, Levoča 21.1.1938

87 rokov

Jozef Turček, Veľký Lapáš 25.1.1934

88 rokov

Ján Hric, Badín 30.1.1933

90 rokov

Mária Plaštiaková, Nitra 2.1.1931

91 rokov

Ján Surový, Ružomberok 1.1.1930
Mária Daňová, Topoľčany 27.1.1930

92 rokov

Milan Baláž, Trnava 14.1.1929

93 rokov

Pavol Lavo, Nitra 13.1.1928

97 rokov

Viktória Šušeková, Zlaté Moravce 23.1.1924

Jubilantom srdečne blahozeláme

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR
Ing. Martin Vrabček, Liesek 20 EUR
Anna Gaalová, Bratislava 5 EUR
Oľga Búzová, Bratislava 20 EUR
Mirko Žila, Badín 30 EUR
Ing. Oskar Iždinský, Bratislava 10 EUR
Mária Horváthová, Križovany nad Dudváhom 6 EUR
Ing. Jozef Dečo, Bratislava 8 EUR
Miroslav Faktor, Zálesie-Gešajov 50 EUR
Stanislav Kučera, Žilina 30 EUR
Ing. Peter Gvora, Bratislava 40 EUR
Katarína Božíková, Topoľčany 25 EUR
Ing. Marián Šuran, Bratislava 50 EUR
RNDr. Janka Javorová, Bratislava 10 EUR
Ľudmila Pekáriková, Prešov 20 EUR
Martin Lacko, Modrová 30 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 88 rokov, 15. decembra 2020, zomrel **Anton MALACKÝ** zo Šenkvic, dlhoročný podpredseda PV ZPKO a predseda RO PV ZPKO v Bratislave. Bol členom Správnej rady Ústavu pamäti národa. Je nositeľom štátneho vyznamenania, udeľovaného prezidentom republiky. Posledná rozlúčka sa konala 18. decembra 2020 na dolnom cintoríne v Šenkviaciach za účasti najbližších členov rodiny a predsedu PV ZPKO Jána Liteckého Švedu.

† Vo veku nedožitých 80 rokov, 7. septembra 2020, zomrela **Cecília BARTOVÁ** z Bádíc, členka RO PV ZPKO v Nitre. Posledná rozlúčka sa konala 11. septembra 2020 v rímskokatolíckom kostole a na miestnom cintoríne v Bádiciach.

† Vo veku 60 rokov, 23. decembra 2020, zomrela **Janka VEREŠOVÁ** z Drážoviec - Nitry, dlhoročná členka RO PV ZPKO v Nitre. Posledná rozlúčka sa konala 29. decembra 2020 na Cabajskom cintoríne v Nitre za účasti najbližších členov rodiny.

† Vo veku 88 rokov, 30. novembra 2020, zomrela **Paulína FILOVÁ** z Heľpy, dlhoročná členka PV ZPKO v Banskej Bystrici. Posledná rozlúčka sa konala 3. decembra 2020 v rímskokatolíckom kostole v Heľpe.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme

stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravíme by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, alebo sa kontaktujú na tel. číslo: 02-52 63 81 56.

Darcom úprimne ďakujeme

**Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo**

● **Malé kníhkupectvo Svojet** v bratislavskej Liga pasáží ponúka knihy, ktoré inde nekúpite. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718

■ **Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok od 9.00 hod. do 12.00 hod. Mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.**

Šéf Ústavu pamäti národa začaloval vlastnú inštitúciu

Predsedu Správnej rady Ondrej Krajňák nemá podporu ostatných členov. Rieši to žalobami.

Tomusa prideliť zákonným sudcom, ktorí po ich prešľudovaní rozhodnú o ďalšom postupe.

BRATISLAVA. Popri problémoch s hľadáním nového sídla sa v Ústave pamäti národa pred 25. výročím Nežnej revolúcie vyhrocujú vnútorné spory. Šéf ústavu Ondrej Krajňák podal na súd dve žaloby proti vlastnej inštitúcii.

Dôvodom je jeho dlhotrvajúci konflikt so správnou radou. Informácia o Krajňákových žalobách proti ÚPN zaznela podľa informácií SME na minulotýždňovom zasadnutí správnej rady. Hovorca ústavu Tibor Ujlaček to potvrdil. „ÚPN vedie dva súdne spory, ktoré sa týkajú zákonnosti jeho interných predpisov.“

Na Okresnom súde Bratislava I potvrdil, že žalobcom je v oboch prípadoch Krajňák. Spisy podľa hovorcu Erika

Ondrej Krajňák sa súde s ÚPN.

FOTO SME - TOMÁŠ BENEDIKOVČ

Okrem toho sa Krajňák na súde domáha zmeny stanov správnej rady, ktoré podľa neho nie sú v súlade so zákonom o pamäti národa. Tiež sa to týka kompetencií v otázke pracovnoprávných vzťahov.

„S cieľom odstrániť stav právnej neistoty sa predseda obrátil na súd, aby ten určil, či sa majú zasadnutia správ-

ÚPN vedie dva súdne spory, ktoré sa týkajú zákonnosti jeho interných predpisov.

Tibor Ujlaček
hovorca ÚPN

li o tejto záležitosti informovaní bez bližších podrobností o podstate a hlavne nákladoch takehoto sporu.“ hovorí jej člen Karol Janas, ktorý je zároveň primátorom Považskej Bystrice za Smer. Dodal, že požiadal Krajňáka o písomné stanovisko a potom zaujme stanovisko.

Bližšie informácie nemá podľa vlastných slov ani ďalší člen rady Igor Baka z Vojenského historického ústavu. Anton Malacký zo Zväzu pro-

tikomunistického odboja nevedel v piatok o Krajňákových žalobách nič.

Správna rada ÚPN má deväť členov. Predsedu a štyroch členov volí parlament, po dvoch vymenúvajú vláda a prezident.

V súčasnosti majú v rade väčšinu nominanti Smeru a exprezidenta Ivana Gašparoviča. Jeho členom rady je aj bývalý šéf Ivan Petranský, ktorý si v ÚPN vlní založil vlastné odbory. Krajňáka zvolil parlament za šéfa vo februári 2013. Navrhol ho Smer, do- stal však aj hlasy opozície.

Ako sa v Smere rozhodovalo o obsadení Správnej rady ÚPN, ukázal v júli 2012 poslanec strany Andrej Kolesík. Kolegom počas rokovania parlamentu rozdal lističky s menami vhodných kandidátov. Keď ho SME nakrútilo na kameru, klamal, že o žiadnych lističkách nevie.

Matúš Burčík © SME

SME, pondelok 27. októbra 2014, str. 2